

การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร: วิเคราะห์กรณีการประเมินภาษีเงินได้

นายทวี โฆษิตจirnันท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรของปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชา นิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-718-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Tax Collection Administration: Analysis of Income Tax Assessment

Mr. Tawee Khositjiranun

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

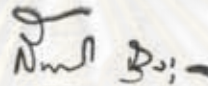
Chulalongkorn University

1995

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริหารการจัดเก็บภาษี; วิเคราะห์กรณีการประเมินภาษีเงินได้
Tax Collection Administration; Analysis of Income Tax Assessment
โดย นายทวี โฆษิตจรีนันท์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล

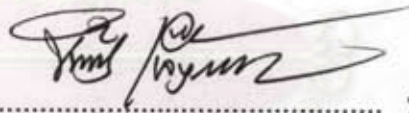

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

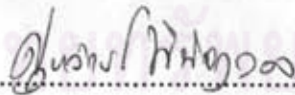

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

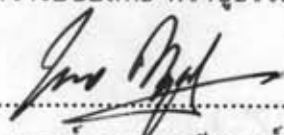
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธ์ุ เชื้อบุญชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชัยสิทธิ์ トラชูธรรม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พล ชีรปต์)

..... กรรมการ
(อาจารย์พิภพ วีระพงษ์)

ทวี โขมจิตรนันท์ : การบริหารการจัดเก็บภาษีอากร; วิเคราะห์กรณีการประเมินภาษีเงินได้
(INCOME TAX COLLECTION ADMINISTRATION; ANALYSIS OF INCOME TAX ASSESSMENT)

อ. ที่ปรึกษา : อ. ดร. ศุภลักษณ์ ฟินิจวุฒล, 260 หน้า. ISBN 974-632-718-6

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประเมินภาษีเงินได้
ของประเทศไทย ว่ามีความเหมาะสมและสามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักในการ
บริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีหรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประเมินภาษีเงินได้ของประเทศไทยยัง
ขาดความเหมาะสมในหลาย ๆ ประการ อันส่งผลให้การประเมินภาษีเงินได้ในประเทศไทยนั้นไม่สามารถดำเนิน
ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีในหลาย ๆ ประการด้วยกัน
ทั้งนี้ ไม่ว่าจะปัญหาในกฎหมายและระเบียบปฏิบัติโดยทั่วไปเกิดขึ้นเนื่องจากความไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจน
หรือไม่เพียงพอ หรือปัญหาในกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษี เนื่องจากไม่
สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีได้อย่างเพียงพอ

ทั้งนี้ จากการศึกษาถึงรายละเอียดของปัญหาในกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับการประเมิน
ภาษีเงินได้ดังกล่าวประกอบกับการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายของต่างประเทศ ผู้วิจัยพบว่าควรที่จะได้มีการ
ปรับปรุงแก้ไขตัวบทกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในหลาย ๆ ประการ เพื่อให้การประเมินภาษีเงินได้
สามารถที่จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักนโยบายในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่
ดี และมีหลักเกณฑ์ที่สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษีได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขหรือเพิ่มหรือลดกฎหมาย
และระเบียบปฏิบัติเดิมที่มีอยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา .....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา .....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C570886 : MAJOR LAW
KEY WORD: TAX / COLLECTION / ADMINISTRATION / ASSESSMENT

TAWEE KHOSITJIRANUN : INCOME TAX COLLECTION ADMINISTRATION; ANALYSIS OF INCOME TAX ASSESSMENT. THESIS ADVISOR : DR. SUPALAK PINITPUVADOL, 260 pp. ISBN 974-632-718-6

This research has the objective to study whether the laws and regulations in respect of income tax assessment in Thailand are appropriate, effectively enforceable and consistent with the principles of good policy for income tax collection administration.

The results of this paper reveal that some laws and regulations regarding income tax assessment in Thailand are not appropriate and result in the inefficacy of the income tax assessment procedure and conflicts with principles of good policy for income tax collection administration. These problems include general problems caused by the inappropriateness, vagueness and insufficiency of laws and regulations, and the problem that laws and regulations for the protection of tax payer's rights do not work effectively.

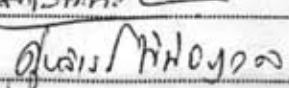
According to this study of the laws and regulations in Thailand regarding income tax assessment together with the study of a foreign laws, it is suggested that some provisions of Thai laws and regulations be amended in order to make income tax assessment work more effectively in accordance with the principles of good policy for income tax collection administration, and to better protect tax payer's rights by either amending, adding to or decreasing the present laws and regulations.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของท่าน อาจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ พิณีจวบถล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ธิตพันธ์ เชื้อบุญชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ท่านอาจารย์ ดร. พลธีรคุปต์ และท่านอาจารย์พิภพ วีระพงษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อมราวดี อังคสุวรรณ เลขานุการบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งให้ความกรุณาต่อผู้เขียนอย่างมากในทุก ๆ ครั้งที่มีปัญหาเกี่ยวกับทางทะเบียน

ผู้เขียนขอขอบพระคุณบริษัท สำนักกฎหมายสากลสยามพรีเมียร์ จำกัด ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนในเรื่องเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณคุณณมทนา กนกภัยพิพัฒน์ เพื่อนร่วมงานของผู้เขียนที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดพิมพ์และจัดทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างดีเยี่ยม

ทวี โฆษิตจिरนันท์

15 กันยายน 2538

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	2
3. สมมุติฐาน ทฤษฎีและแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัย	3
4. วิธีที่จะดำเนินการวิจัย	3
5. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 นโยบายการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี	5
1 ข้อความโดยทั่วไป	5
2 ประเภทของภาษีอากร	11
3 บทบาทความสำคัญในการจัดเก็บภาษีอากร	15
4 วัตถุประสงค์และนโยบายในการจัดเก็บภาษี	16
5 องค์ประกอบของนโยบายการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี	26

5.1	หลักของความยุติธรรม (Equity)	27
5.2	หลักของความแน่นอน (Certainty)	35
5.3	หลักของการบังคับใช้ (Enforceability)	45
5.4	หลักของการประหยัด (Economy)	47
5.5	หลักของความสะดวก (Convenience)	50
5.6	หลักของความยืดหยุ่น (Flexibility)	53
5.7	หลักของการยอมรับได้ของสังคม (Acceptability)	57
5.8	หลักของการทำรายได้ (Productivity)	63
5.9	หลักความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ (Neutrality)	66
6.	ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร ที่ดี	69
บทที่ 3	การประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร	74
1.	การประเมินภาษีก่อนถึงกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อ เสียภาษีตามกฎหมาย	78
2.	การประเมินภาษีหลังครบกำหนดระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อ เสียภาษีตามกฎหมาย	105
2.1	การประเมินภาษีโดยไม่ออกหมายเรียกตรวจสอบหรือตามแบบที่ ยื่น	106
2.2	การประเมินภาษีโดยการออกหมายเรียก	113

2.2.1 การประเมินภาษีโดยการออกหมายเรียกในกรณียื่นแบบ แบบแสดงรายการไม่ถูกต้อง	112
2.2.2 การประเมินภาษีโดยการออกหมายเรียกในกรณีที่ไม่ยื่น แบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี	113
3. วิธีการประเมินภาษีเงินได้	138
3.1 วิธีการประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	139
3.2 วิธีการประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคล	148
4. การอุทธรณ์การประเมินภาษีของเจ้าพนักงานประเมิน	167
4.1 ขั้นตอนในการยื่นอุทธรณ์การประเมินภาษีของเจ้าพนักงาน ประเมิน	168
4.2 ขั้นตอนในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์	177
บทที่ 4 สภาพและมูลเหตุของปัญหาในการเรียกเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร อันไม่สอดคล้องกับหลักในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี	189
1. สภาพของปัญหาอันเนื่องมาจากกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในการ ประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้โดยทั่วไป	190
1.1 กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในการประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ไม่ เหมาะสม	191
1.2 กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในการประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ขาด ความชัดเจนและคลุมเครือ	200
1.3 กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในการประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้ที่มี อยู่ไม่เพียงพอ	208

2. สภาพของปัญหาในกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในการประเมินเรียกเก็บ ภาษีเงินได้ ซึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียภาษี	212
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	235
1 บทสรุป	235
2 ข้อเสนอแนะ	246
บรรณานุกรม	255
ประวัติผู้เขียน	260

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย